

ION NESTOR

La 29 noiembrie 1974, Ion Nestor — membru corespondent al Academiei R.S.R., membru al Academiei de Științe Sociale și Politice și șef al Secției de arheologie pentru comuna primitivă din Institutul de Arheologie București, s-a stins din viață, după o scurtă dar crîncenă suferință. Golul produs de dispariția acestui mare învățat se va umple cu vremea — desigur — dar amintirea sa nu va compensa niciodată pierderea produsă de afectiunea cu care generații de studenți își înconjurau maestrul venerat, atât pentru sufletul său deosebit, cît și pentru modul patern cu care acesta i-a educat în aulele universitare și pe sănătările arheologice.

Ilustrul defunct a văzut lumina zilei la 25 august 1905 în Focșani și, după anii de studenție, viața lui s-a înscris în istoriografia românească ca un luminos drum ascendent, al cărui sfîrșit avea să marcheze un țel unic : dovedirea continuării noastre neîntrerupte pe vatra caroato-danubiană, deci perenitatea etnosului care l-a produs. Aceasta a fost țelul științific pentru care au făcut eforturi înzecite, cu rezultate strălucite, înaintași ca Gr. Tocilescu, V. Pârvan, N. Iorga etc., devreme ce pe toți acești mari istorici i-a produs aceeași cauză : dorința unui popor de a fi el însuși, indiferent de epociile pe care le parcurge, dar nu și indiferent de denigrări sau falsuri. Ca să fim drepti cu noi însine, trebuie să recunoaștem că Ion Nestor a strălucit datorită dorinței sale de a-și construi în sfera de activitate personală un climat pe măsura temperamentului său unic, din discrepanție și modestie. El a manifestat tot timpul repulsie împotriva agi-

tației publicitare, convins de adevărul științific, asemenea marilor fenomene ce dau naștere vieții, ia ființă în climat de taină, de liniște și departe de curiozitatea oamenilor de spectacol. Datorită acestor convingeri profesorul Ion Nestor a trecut prin viață lăsând urme adînci în știință istorică a României, dar și amintirea unui truditor ce-și făurea comoara departe de curiozitatea istoricilor care prea adesea confundă suđoarea muncii cu gloriola cabotină. Știm și astăzi că, în cercetarea trecutului îndepărtat al neamului nostru, deschizător de drumuri noi a fost Vasile Pârvan, acel Magistru ilustrisim, în a cărui activitate prodigioasă și-au dat întîlnire știința metodică și gîndirea logică. Ilustrissim, în a cărui activitate prodigioasă și-au dat întîlnire știința metodică și gîndirea logică.

Ion Nestor a fost printre primii istorici români care a intuit intelligent avantajele acestui mod nou de lucru, însușindu-și-l fără zăbavă ca punct de plecare în viitoarea sa activitate de arheolog, alăturîndu-se marelui său predecesor, de care-l unea acea „afinitate a valorilor elective”. Ca și Vasile Pârvan, Ion Nestor și-a pus munca sub disciplina modestiei, a seriozității și a perseverenței — moduri de lucru care nu-și dau roadele repede, dar care conduc cert la adevăruri durabile. Fără îndoială, trăindu-și contemporaneitatea cu cîteva decenii mai încoace decît V. Pârvan, Ion Nestor și-a dat seama că ceea ce părea adevăr apodicic ieri, azi înseamnă o simplă dată informativă și că certitudinea proclamată prematur suferă acțiunea de erodare a vremii. De aceea, în savantul recent dispărut, alături de însușirile de care am vorbit, și-a făcut loc și o mare circumspecție. Si dacă la toate aceste moduri de lucru vom adăuga și aplacarea sa către criticism, vom afla taina căreia i se datorează cantitatea relativ modestă de lucrări nestoriene, compensată însă opulent de incontestabilă ei valoare calitativă.

Dar să evocăm pe scurt avataururile devenirii sale intelectuale, acestea ajutînd la cunoașterea nemijlocită a fenomenului Nestor, căci nu este nici o îndoială că prezența acestui om în cultura românească constituie un fenomen ieșit din comun.

Și-a făcut studiile la Universitatea din București, obținînd în 1920 licență în filologie clasică și în secundar în arheologie, cu mențiunea „*magna cum laude*“. Gravitînd în sfera de activitate a marelui Pârvan, el a atras atenția maestrului, participînd între 1926—1927, sub conducerea lui I. Andriesescu, la săpăturile de la Sărata-Monteoru. Cam în aceeași epocă, a întreprins primele săpături la Glina, cu care prilej a identificat la noi o nouă cultură de epoca bronzului. Rezultatele obținute de tînărul arheolog l-au determinat pe V. Pârvan să stăruie și se acorda o bursă pentru Germania, unde — mai întîi la Berlin și apoi la Marburg — el avea să-și desăvîrșească metodele noi de lucru, în tovărașia unor savanți de autoritate mondială, ca Schuchardt, Ebert, H. Schmidt, Wilhelm Unverzagt, Gero von Marhard și Paul Jacobsthal. Alături de acești arheologi, Ion Nestor a luat parte la efectuarea săpăturilor din stațiunea neolică Goldberg (Nördlingen) evidențîndu-se ca

un excelent observator. Tot în această perioadă a catalogat unele materiale arheologice descoperite în România și aflate la secția preistorică din Muzeul „für Völkerkunde“ din Berlin, atrăgind asupra sa atenția savantului Gero von Marhard — primul profesor ordinarius de preistorie la o Universitate germană. Catalogarea pieselor arheologice de proveniență românească a constituit prima parte a cunoscutei sale lucrări *Der Stand der Vorgeschichtsforschung in Rumänien*, care a fost primită cu aprecieri elogioase, obținind calificativul „foarte bine“. Această operă i-a adus titlul de doctor în filozofie al Universității Philip de Marburg. Ulterior, din indemnul lui Gerhard Berser — șeful comisiunii germano-române, opera a fost completată, constituind o primă sinteză cuprinzătoare a arheologiei române, de la paleolitic pînă la a doua epocă a fierului, La Tène. Lucrarea, de înaltă ținută științifică, i-a adus autorului cuvenita să consacreze de savant, precum și distincția cu premiul Vasile Pârvan din partea Academiei Române. Datorită acestor rezultate de cercetător eminent s-a marcat un moment hotărîtor în procesul de maturizare a arheologiei preistorice în România, moment de care se leagă indisolubil numele lui Ion Nestor.

În țară, încă din 1925, el a activat în cadrul Muzeului Național de antichități, întîi ca șef de lucrări și mai apoi ca șef de secție, pentru ca între anii 1947—1951 să se afle în fruntea prestigioasei instituții, în calitate de director. Dar neobositul om de știință n-a părăsit munca de șantier nici chiar după ce devenise titular al catedrei de arheologie a Universității din București (1945). Înconjurat de venerația multor generații de studenți, cu spaclul în mînă și cu focul sacru în priviri, Ion Nestor și-a continuat opera polivalentă, convins că, între altele, cea mai importantă misiune a sa este și aceea de a făuri viitorii oameni de știință. Căci și în istorie, ca și în mai toate celelalte domenii de investigații, nu slova meșteșugită este eternă, ci omul — acest misterios punct de incidentă dintre vremelnicie și veșnicie. Ion Nestor, pe temeiul propriului său exemplu, și-a deprins discipolii cu acest mod de gîndire și, mai cu seamă, le-a inoculat în ființe patosul muncii fără preget. Aici se află cauza pentru care magistrul a fost adorat de emulii săi — adevarata adorație compatibilă cu demnitatea umană. De bună seamă, consemnările sale arheologice nu se mărginesc doar la opera mai sus amintită, fiindcă dispărutul învățat a inspirat, condus și colaborat la numeroase reviste de specialitate, contribuind cu scrierile sale la creșterea prestigiului acestor periodice de arheologie românească pe plan național și internațional — totul atestînd că acest mare cercetător al istoriei noastre îndepărtațe a muncit de zeci de ori mai mult față de cît a scris. Căci n-au fost săpături pe vatra patriei la care Ion Nestor să nu fi fost prezent în calitate de muncitor și de erudit.

Interpretările sale, exgezele fără greș și unele prolegomene, vor rămîne modele ale acestui arheolog. Puțini vor fi aceia — dacă vor fi — care s-ar încumeta să pună sub semnul întrebării ceea ce dispărutul a sanctiionat ca adevăr științific.

Pentru toate aceste gînduri pioase ne alăturăm tuturor acelor care-i vor păstra lui Ion Nestor o amintire vie, plină de recunoștință și dragoste, fiindcă într-adevăr lui îi datorăm mult, toți aceia din generația al cărei interpret mă fac, ca fost student și ca slujitor al cauzei căreia el i-a consacrat o viață întreagă de muncă pasionată, pildă de urmat și exemplu de dăruire totală.

Silt illi terra levis !

A. RĂDULESCU